

کلام مصطفوی را برای دوست نو شتم

ترجمه منظوم سخنان حضرت محمد (صلی الله علیه وآله)

بهاءالدین خرمشاهی

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

از اوایل دهه ۵۰ (۱۳) که ترجمه سفرنامه ابن بطوطه به قلم شیوای استاد دکتر محمدعلی موحد منتشر شد، با آثار ایشان آشنا شدم و آرزوی دیدارشان را در دل پروردم. از آن به بعد گاه در مجلس و محفلی خدمت ایشان عرض سلامی داشتم. اوایل دهه ۶۰ (۱۳) بود که تصحیح عالی ایشان از مقالات شمس منتشر شد. شمس شناسی و مولوی پژوهی از تخصص های اصلی استاد موحد است.

تا یک دهه پیش که ایشان به فرهنگستان پیوستند، در واقع فرهنگستان به ایشان پیوست. و دیدار شد میسر و گفتار یار هم، استاد موحد طبعاً کم سخن اما نکته گو هستند.

حافظ می گوید:

گرچه از کبر سخن با من درویش نگفت

جان فدای شکرین پسته خاموشش باد

اما مراد من، مصراع دوم است. زیرا فروتنی این بزرگمرد همچون فضایل پرشمار و شمایل نیکویش برای دوستداران و دوستانش روشن و دلپذیر است.

گویا این ایام ایشان در کنار کارهای دیگر به تصحیح مثنوی هم اشتغال دارند. امیدوارم این خیر درست باشد که بی شک حاصل آن مهم ترین و معتبرترین تصحیح از مثنوی خواهد بود.

برای محقق جوان، آقای طاهری عزیز، دوست تبریزی نازنین، توفیق در جمع و تدوین و طبع این مجموعه را آرزو دارم. نیز دوام سلامت و عافیت حضرت استاد موحد را.

ترجمه منظوم بعضی کلمات قصار (جوامع الکلم) حضرت ختمی مرتبت،
خاتم الانبیاء والمرسلین (ص):

۱. احبُّ الأعمالِ الى الله الحبُّ في الله والبغضُ في الله (پیام پیامبر، جوامع الکلم، کلمه ۲۸):
عشق تو در آن زمان محقق باشد که قلب تو حق گرای مطلق باشد
هر دوستی و دشمنی ای می ورزی نه از سر نفس، از سر حق باشد

۲. أحبُّ للناس ما تحبُّ لنفسك (پیشین، کلمه ۳۲):

خواهی که ز غنچگی چو گل ها خندی هم طرف ز باغ آرزوها بندی
هر چیز که بهر خویشتن داری خوش می کوش که بهر هر کسی پسندی

۳. أحبُّوا الصَّيَّانَ وارحموهم و اذا وعدتموهم شيئاً فغفوا لهم، فإنهم لا يدرون الا
انكم تُرزقونهم:

می کوش که کودکان ز تو نهراسند هر قول دهی به وعدهات حساسند
هر هدیه که گفته ای به ایشان می بخش زیرا که کسی به غیر تو شناسند

۴. إدروا عن المسلمين ما استطعتم، فان وجدتم للمسلم مخرجاً فخلوا سبيله، فان
الامام لأن يخطيء في العفو، خيرٌ من ان يخطيء في العقوبة. (پیشین، کلمه شماره ۳۹):

در کار حدود، ناگزیران باشید در بند رهایی اسیران باشید
گر از سر سهو شد مجازاتی ترک به ز آنکه به عفو سختگیران باشید

۵. اتقوا فراسة المؤمن فإنه ينظر بنور الله (پیشین، شماره ۱۶):

مؤمن همه چیز را به جا می بیند از قعر زمین اوج سما می بیند
هشدار دهم همی ز هوش مؤمن زان روی که با نور خدا می بیند

۶. التائب من الذنب كمن لا ذنب له (احادیث مثنوی):

پرهیز ز شر فطرت انسان باشد هر کس ز خطای خود هراسان باشد
هر کس ز گناه خود پشیمان گردد فرمود نبی چو بیگناهان باشد

۷. نية المؤمن خيرٌ من عمله (امالی سید مرتضی، تکمله، چاپ محمد ابوالفضل ابراهیم، ج

۲، ص ۳۱۵:

دنیا بهل و ننگ و دروغ و دغش زهرست سرشته در سرشت عسلش
چون نیت خیر ما در هر عملی است پس نیت هرکسی به است از عملش

۸. لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ مَرَّتَيْنِ (احادیث مثنوی):

هر تجربه آیدت یکی روز به کار شک نیست به آن نیاز باشد بسیار
هشدار ولی که مؤمن زیرکسار هرگز نخورد نیش ز یک حفره، دوبار

۹. أَجِيبُوا الدَّاعِيَ وَ لَا تَرُدُّوا الْهَدِيَّةَ (پیام پیامبر، جوامع الکلم، شماره ۲۵):

هر دعوتی از شما شود بپذیرید هر هدیه، ولو حقیر، نیکو گیرید
گر این سخن نبی نگیری در گوش تردید نباشد این که بی تدبیرید

۱۰. اتَّقُوا اللَّهَ فَإِنَّ أَخْوَنَكُمْ عِنْدَنَا مَنْ طَبَّبَ الْعَمَلَ (پیشین، شماره ۱۸):

حیف است عمل بدون ایمان کردن بنیاد امید خویش ویران کردن
هر باخردی تن به عمل دیر دهد دیوانگی است کار دیوان کردن
گفتنی است مراد از پیام پیامبر کتابی از مجموعه آثار گفتار حضرت
ختمی مرتبت: مجموعه‌ای از نامه‌ها، خطبه‌ها، وصایا، دعاها، تمثیل‌ها و سخنان
جامع و فراگیر حضرت محمد(ص). تدوین و ترجمه بهاءالدین خرمشاهی و
مسعود انصاری. (تهران، نشر جامی، ۱۳۶۷)

